

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 41/2021
28.01.2021. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: др Драгише Б. Слијепчевића, председника већа, Јасмине Стаменковић и др Илије Зиндовића, чланова већа, у правној ствари тужиоца Савеза мађарских ученика Војводине из Новог Сада, кога заступа Вељко Милић, адвокат из ..., против туженог Правног факултета у Новом Саду-Универзитета у Новом Саду, кога заступа Дејан Укропина, адвокат из ..., ради заштите од дискриминације, одлучујући о ревизији туженог изјављеној против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж 828/20 од 27.08.2020. године, у седници одржаној 28.01.2021. године, донео је

ПРЕСУДУ

УСВАЈА СЕ ревизија туженог.

ПРЕИНАЧУЈУ СЕ пресуда Апелационог суда у Новом Саду Гж 828/20 од 27.08.2020. године и пресуда Вишег суда у Новом Саду П 475/2019 од 12.12.2019. године, исправљена решењем истог суда П 475/2019 од 14.05.2020. године и пресуђује:

ОДБИЈА СЕ као неоснован тужбени захтев тужиоца да се:

- утврди да је тужени увођењем обавезе провере познавања језика студија на основу разговора са наставницима или сарадницима на предметима обухваћеним пријемним испитом, коју садржину разговора чине питања на српском језику из теста за пријемни испит и провером знања језика као општи тест из српског језика, уколико кандидат кроз разговор не покаже да не познаје језик студија, за кандидате који су припадници мађарске националне мањине и који полажу пријемни испит на мађарском језику, приликом уписа у школску 20219/2020 годину дискриминаторски поступао према припадницима мађарске националне мањине који су кандидати за упис или намеравају да упишу Правни факултет у Новом Саду;

- да се забрани туженом понављање радње дискриминације описано у ставу један изреке пресуде;

- да се обавезе тужени да убудуће под претњом извршења омогући припадницима мађарске националне мањине полагање пријемног испита на мађарском језику уз проверу познавања језика студија под истим условима као и за кандидате за упис код туженог који нису припадници националних мањина;

- да се наложи туженом да у року од 15 дана под претњом извршења, о свом трошку, објави изреку пресуде у новосадским дневним листовима „Дневник“ и „Magyszó“;

- да се обавезе тужени да за школску 2019/2020 годину под претњом извршења омогући припадницима мађарске националне мањине полагање пријемног испита на

мађарском језику уз проверу познавања језика студија под истим условима као и за кандидате за упис код туженог који нису припадници националних мањина.

ОБАВЕЗУЈЕ СЕ тужилац да туженом на име трошкова поступка исплати износ од 198.150,00 динара у року од 15 дана од дана пријема пресуде.

Образложење

Пресудом Вишег суда у Новом Саду П 475/2019 од 12.12.2019. године, ставом првим изреке, одбијен је приговор стварне ненадлежности суда. Ставом другим изреке, утврђено је да је тужени увођењем обавезе провере познавања језика студија на основу разговора са наставницима или сарадницима на предметима обухваћеним пријемним испитом, коју садржину разговора чине питања на српском језику из теста за пријемни испит и провером знања језика као општи тест из српског језика, уколико кандидат кроз разговор не покаже да не познаје језик студија, за кандидате који су припадници мађарске националне мањине и који полажу пријемни испит на мађарском језику, приликом уписа у школску 2019/2020 годину дискриминаторски поступао према припадницима мађарске националне мањине који су кандидати за упис или намеравају да упишу Правни факултет у Новом Саду. Ставом трећим изреке, забрањено је туженом понављање радње дискриминације описано у ставу један изреке пресуде. Ставом четвртим изреке, обавезан је тужени да убудуће под претњом извршења омогући припадницима мађарске националне мањине полагање пријемног испита на мађарском језику уз проверу познавања језика студија под истим условима као и за кандидате за упис код туженог који нису припадници националних мањина. Ставом петим изреке, наложено је туженом да у року од 15 дана под претњом извршења, о свом трошку, објави изреку пресуде у новосадским дневним листовима „Дневник“ и „Magyszó“. Ставом шестим изреке, обавезан је тужени да за школску 2019/2020 годину под претњом извршења омогући припадницима мађарске националне мањине полагање пријемног испита на мађарском језику уз проверу познавања језика студија под истим условима као и за кандидате за упис код туженог који нису припадници националних мањина. Ставом седмим изреке, обавезана је тужени да тужиоцу накнади трошкове парничног поступка у износу од 84.900,00 динара у року од 15 дана са законском затезном каматом од дана извршности, па до коначне исплате. Ставом осмим изреке, одбијен је захтев за исплату законске затезне камате на досуђене трошкове парничног поступка од дана пресуђења до дана извршности пресуде.

Решењем истог суда од 14.05.2020. године извршена је исправка става другог изреке назначене пресуде у осмом реду, тако што је уместо 2019/2010 констатовано да треба да пише 2019/2020 године, док је у преосталом делу пресуда остала неизмењена.

Пресудом Апелационог суда у Новом Саду Гж 828/20 од 27.08.2020. године, ставом првим изреке, одбијена је жалба туженог и пресуда Вишег суда у Новом Саду П 475/2019 од 12.12.2019. године која је исправљена решењем од 14.05.2020. године потврђена. Ставом другим изреке, одбијен је захтев туженог за накнаду трошкова жалбеног поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужени је изјавио ревизију због битне повреде одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права.

Врховни касациони суд је испитао побијану пресуду у смислу члана 408. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“ бр. 72/11... 55/14), па је утврдио да је ревизија туженог основана.

У спроведеном поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Предмет тужбеног захтева је дискриминација туженог везано за услове уписа на факултет за 2019/2020 годину.

Према утврђеном чињеничном стању, пресудом Вишег суда у Новом Саду П 2161/18 од 30.10.2018. године, утврђено је да је Правни факултет у Новом Саду увођењем обавезе писмене и усмене провере познавања језика на коме се изводи настава за кандидате који су припадници мађарске националне мањине и који се одреде да полажу пријемни испит на мађарском језику приликом уписа у школску 2018/2019 годину, дискриминаторски поступао према припадницима мађарске мањине који су кандидати за упис или намеравају да упишу Правни факултет у Новом Саду, те је забрањено понављање ове радње дискриминације, док је одбијен тужбени захтев да се тужени обавезе да за школску 2018/2019 годину и убудуће под претњом извршења омогући припадницима мађарске националне мањине полагање пријемног испита на мађарском језику, без обавезе писмене и усмене провере познавања језика на коме се изводи настава. Туженом је наложено да у року од 15 дана под претњом извршења о свом трошку објави изреку пресуде у новосадским дневним листовима „Дневник“ и „Magyar Szó“.

Правни факултет је расписао конкурс за упис студената у прву годину основних академских студија за школску 2019/2020 годину. Конкурсом су прописани општи услови конкурсанања, према којима право учешћа на конкурсима имају лица са завршеним средњошколским образовањем у четворогодишњем трајању и која познају језик на коме се изводи настава (српски језик, ниво знања Б2). Конкурсом је уређено да је пријемни испит јединствен тест из Устава и права грађана и из историје са прописаном литературом. Пријемни испит се полагао на српском језику и по посебном захтеву на језику националне мањине чији језик је у службеној употреби на територији АП Војводине. Одређено је да се неће проверавати познавање језика студија кандидатима који полажу пријемни испит на српском језику. Неће се проверавати познавање језика студија кандидатима који полажу пријемни испит на језику националне мањине, ако на основу разговора са наставницима или сарадницима у предметима обухваћеним пријемним испитом покажу да познају језик студија. Основ за овај разговор чине питања на српском језику из теста за пријемни испит. Уколико кандидат не покаже да познаје језик студија, провера знања језика ће се вршити кроз општи тест из српског језика на нивоу Б2. Провера познавања језика на коме се изводи настава се организује после положеног пријемног испита, а пре утврђивања редоследа кандидата за упис. Конкурсом су посебно уређена и питања конкурсних рокова. Тужени, Правни факултет

у Новом Саду је на основу одредбе члана 91. став 1. Закона о високом образовању и у складу са Статутом универзитета и Статутом факултета, Правилником о полагању пријемних испита и уписа кандидата на студијске програме које реализује факултет уз урђивање услова, начина и поступак провере знања језика на коме се изводи настава спровео пријемни испит.

При овако утврђеном чињеничном стању, првостепени суд је, полазећи од одредбе члана 1. тачка а Конвенције против дискриминације у образовању (усвојена на једанаестом заседању Опште конференције ОУН-а за образовање, науку и културу 14. децембра 1960. године, а ратификована од стране СФРЈ 1964. године), члана 10. ст. 1. и 2. оквирне Конвенције о заштити националних мањина Савета Европе из 1995. године, члана 7. тачка 2. Европске повеље о регионалним мањинским језицима, члана 7. Универзалне декларације о људским правима из 1948. године, Међународног пакта о грађанским и политичким правима као мултилатералног споразума од 16. децембра 1966. године (ступио на снагу 23. марта 1976. године), члана 4. став 1. Споразума закљученог између Србије, Црне Горе и Мађарске о заштити права мађарске националне мањине која живи у Србији и Црној Гори и српске националне мањине која живи у Републици Мађарској („Службени лист СЦГ“ број 12/2004), члана 14. Устава РС, члана 3. став 1. и члана 12. став 1. Закона о заштити права и слобода националних мањина („Службени гласник СРЈ“ бр. 11/2002-97/2013), члана 19. Закона о дискриминацији, члана 97. Закона о високом образовању утврдио да је тужбени захтев тужиоца основан. При томе, у прилог правне аргументације закључује да је евидентно да се познавање српског језика проверава кроз пријемни испит, а пријемни испит може да се полаже и положи како на српском језику, тако и на језику припадника националних мањина – у конкретном случају мађарском језику. Стога по мишљењу првостепеног суда увођење додатних провера под различитим условима за једну односно другу групу кандидата није основано и представља прављење неоправдане разлике међу њима која нема своје упориште у законитом циљу. У супротном, поставило би се оправдано питање на основу чега се има сматрати да кандидати који полажу пријемни испит на српском језику познају језик студија потребног нивоа Б2 (како је то прописано одредбом члана 3. став 4. Правилника), односно да кандидати који полажу пријемни испит на језику националне мањине не познају језик студија истог нивоа и да је за те кандидате потребна додатна провера. Увођење додатне провере кроз разговор са кандидатима, а о питањима која су обухваћена пријемним испитом на српском језику и провера знања и језика кроз општи тест српског језика уколико кандидат кроз разговор не покаже да не познаје језик студија за кандидате који су припадници националне мањине а који положи пријемни испит на мађарском језику представља дискриминаторско поступање према припадницима мађарске националне мањине који су кандидати за упис или намеравају да упишу Правни факултет у Новом Саду.

Другостепени суд је у свему прихватио правне разлоге првостепеног суда, с тим што у прилогу основаности тужбеног захтева тужиоца истиче да је начин провере знања српског језика несразмеран јер се студентима који полажу пријемни испит на српском језику провера знања врши самим положеним пријемним испитом, а студентима који полажу пријемни испит на неком од језика националних мањина намеће обавеза да доказују познавање језика студија пред наставницима и сарадницима у поступку у коме нису познати критеријуми за оцењивање знања језика. Упитна је

компетентност оних којих врше оцењивање, а осим тога градиво које су писменим путем положили морају да полажу и усмено, па уколико не задовоље критеријуме полажу још један тест из српског језика. При томе, другостепени суд се позива и на одредбу члана 14. став 2. и члана 21. став 3. Устава РС, чл. 1. и 2. Декларације о правима припадника националних или етничких, верских или језичких мањина, члан 10. став 2. и члан 12. став 3. оквирне Конвенције о заштити националних мањина, члан 7. ст. 2. и 3. и члан 10. став 4. Европске повеље о регионалним и мањинским језицима као и Хашку препоруку о праву националних мањина на образовање и изјашњење.

По становишту Врховног касационог суда, у овој правној ствари је правилно и потпуно утврђено чињенично стање, али су нижестепени судови погрешно оценили да је у овом случају учињена дискриминација и да је тужбени захтев основан, што је узроковало и погрешну примену материјалног права, а из следећих разлога:

Наиме, тужени као правни факултет у саставу Универзитета у Новом Саду добио је потребну акредитацију. Према члану 97. Закона о високом образовању уређено је да се лице – кандидат може уписати на студијске програме ако познаје језик на коме се изводи настава. Сходно томе, Правни факултет у Новом Саду је уредио услове, начин и поступак провере знања језика на ком се изводи настава Правилником о полагању пријемних испита и упису кандидата на студијске програме које реализује правни факултет. Назначени правилник представља општи акт. Према члану 2. назначеног правилника прописано је да се упис на прву годину основних академских студија који реализује факултет врши у складу са Статутом универзитета, Статутом факултета, студијским програмима и условима ближе одређеним конкурсом. Чланом 3. Правилника о полагању пријемних испита и упису кандидата на студијске програме које реализује тај факултет утврђено је да се у прву годину основних академских студија у оквиру броја утврђених за упис може уписати лице које има завршено средње образовање у трајању од четири године и које је положило пријемни испит. Лице се може уписати на студијске програме из става 1. тог члана, ако познаје језик на коме се изводи настава. Познавање језика на коме се изводи настава проверава се кроз пријемни испит, а сматра се да познају језик на коме се изводи настава сви кандидати који положе пријемни испит на српском језику. Чланом 7. Правилника о полагању пријемних испита уређено је да се пријемни испит полаже писмено, а према ставу 8. цитираног члана да лица која су припадници националних мањина могу положити пријемни испит на језику националне мањине. Даље, чланом 12. Правилника уређено је да се за лица из чл. 5. и 7. став 7. организује провера познавања српског језика на коме се изводи настава после положеног пријемног испита, а пре утврђивања редоследа кандидата за упис. Провера познавања језика врши се у форми теста и усменом облику. Потребно знање српског језика према члану 13. назначеног правилника мора бити на нивоу Б2.

Из овога произилази да су одредбе назначеног правилника усклађене са Статутом факултета, Статутом универзитета и чланом 97. Закона о високом образовању. Садржина конкурса за упис 2019/2020 годину одређена је у свему у складу са назначеним одредбама Правилника о полагању пријемних испита и уписа кандидата на студијске програме које реализује правни факултет. Како назначени правилник представља општи акт, произилази да су нижестепени судови вршили оцену уставности назначених одредби Правилника са Уставом и међународним

ратификованим актима. То излази из оквира надлежности судова опште надлежности. Оцену уставности назначених одредби правилника могао је да врши само Уставни суд. Оценом конкурсних услова за упис (што је спроводбени акт), а које одредбе нису одступале од одредби садржаних у Правилнику, нижестепени судови су на један посебан начин извршили оцену уставности назначеног правилника као општег акта, што није било у њиховој надлежности.

С друге стране, евидентно је да је назначени правилником као и цитираним статутима и Законом о високом образовању прописано да се кандидат може уписати на студијске програме ако познаје језик на коме се изводи настава. Настава на Правном факултету у Новом Саду се изводи на српском језику. Стога се не може сматрати да су припадници националне мађарске мањине који су положили пријемни на мађарском језику дискриминисани провером нивоа знања српског језика ради праћења наставе. Како је Врховни касациони суд утврдио да су нижестепени судови погрешно применили материјално право, то је применом члана 416. став 1. ЗПП, преиначио нижестепене пресуде и одлучио као у ставу првом и другом изреке.

Одлука о трошковима поступка је донета на основу члана 165. став 2. у вези чл. 153. и 154. ЗПП. Тужилац је обавезан да туженом накнади трошкове парничног поступка и то: на име стручног састава одговора на тужбу 11.250,00 динара, на име заступања од стране стручног лица на једном одржаном рочишту износ од 12.750,00 динара, на име таксе за одговор на тужбу износ од 18.450,00 динара, на име стручног састава жалбе износ од 22.500,00 динара, на име стручног састава ревизије износ од 22.500,00 динара, на име таксе за жалбу 18.450,00 динара, таксе за другостепену одлуку износ од 18.450,00 динара, на име таксе за ревизију износ од 36.900,00 динара, на име таксе за одлуку по ревизији износ од 36.900,00 динара, што све укупно чини износ од 198.150,00 динара, а све у складу са АТ и ТТ.

**Председник већа - судија
др Драгиша Б. Слијепчевић, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић